

Medvede vo voľnej prírode

Vo všeobecnosti sa ľudia medveďov boja. Napriek tejto predstave o medveďovi ako nebezpečnej šelme je to plaché zviera, ktoré sa stretnutiam s človekom vyhýba.

Skutočný počet medveďov hnedých (*Ursus arctos*) žijúcich na Slovensku nikto nepozná. Pravdepodobne ich však u nás nežije viac ako 800. Najčastejšie sa s medveďmi môžete stretnúť v horách stredného a severného Slovenska a vo Východných Karpatoch. Jeden medveď potrebuje pre svoj život územie veľké niekoľko desiatok km². Aj keď je medveď po väčšiu časť roka samotár, v tej istej oblasti sa občas vyskytuje viac jedincov. Dospelý samec môže vážiť 200- 300 (350) kg, samice sú asi o tretinu menšie.

Medvede vychádzajú z brlohu vo februári až apríli, v závislosti od dostatku potravy, počasia a charakteru lokality. Pária sa koncom jari. Sú všežravce a ich jedálny lístok sa počas roka mení podľa toho, ako postupne nachádzajú stále iné zdroje potravy. Na jar sa živí výhonkami tráv a prvých rastlín, niekedy sa priživí na uhynutých zvieratách. V lete a na jeseň je ich potrava bohatšia. Konzumujú množstvo bylín, bobule lesných plodov, bukvice a žalude, obilné zrná, plody ovocných stromov, larvy mravcov a ôs, žaby, slimáky a pod. Medvede nie sú dobrými lovcami. Príležitostne sa im podarí chytiť mláďatá, choré, poranené alebo staré zvieratá. Niektoré jedince napádajú nedostatočne strážené hospodárske zvieratá. V jeseni medvede zintenzívňujú prijímanie potravy kvôli príprave na zimný spánok. Do brlohu sa ukladajú v novembri až decembri. Zimujú na neprístupných miestach, pod vývratmi srtomov, v skalných puklinách a jaskyniach. V lesoch, preplnených cestami, takéto miesta nenachádzajú a počas zimného spánku bývajú často vyrušované ľuďmi. V januári vrhne medvedica v brlohu 1- 3, výnimočne až 4 mláďatá. Tie potom zostávajú s medvedicou 2 až 3 roky.

Pozorovať medveďa vo voľnej prírode je pre bežného návštevníka hôr vzácnosťou. Oveľa častejšie narazíte na rôzne pobytové znaky, ako sú napríklad stopy, trus alebo záhryzy na stromoch. Stopa zadnej laby dospelého medveďa sú približne také veľké ako ľudské. Zadné stopy sa ľudským podobajú aj

tvarom, predné sú kratšie. Obidve stopy majú po päť prstov a dlhé pazúry. Medveď trus je najväčší zo všetkých našich divo žijúcich zvierat. Je kašovitý a možno v ňom rozlíšiť zvyšky nestravenej potravy. Medvede si môžu svoje teritórium vyznačovať záhryzmi na stromoch. Tie si ľahko všimnete podľa odlúpnuť kôry stromu (obvyčajne na ihličnatých stromoch vo výške 180- 220 cm). Keďže sa medvede o toto miesto otierajú, nájdete tam aj chumáče srsti, prípadne stopy po pazúroch. Polámané konáre ovocných stromov, rozhrabané osie hniezda a mraveniská môžu rovnako prezrádzať prítomnosť medveďa.

Ako sa správať pri stretnutí s medveďom

Medveď napadne človeka len výnimočne, najčastejšie keď:

- ✓ je poranený (pri poľovačke, dopravných nehodách)
- ✓ je synantropný (zvyknutý na ľudskú potravu, odpadky a stratil prirodzenú plachosť)
- ✓ nemá možnosť úniku

- ✓ je pri koristi
- ✓ je medvedica s mláďatami a dostali ste sa príliš blízko

Tieto situácie neznamenaajú, že na vás medveď jednoznačne zaútočí. Mnohým konfliktom sa dá účinne predchádzať. Vaše správanie pri stretnutí s medveďom by ste mali prispôbiť situácii, v ktorej sa nachádzate.

- Ak je medveď vzdialený viac ako 100 m a nepribližuje sa rýchlo smerom k vám, môžete ho pokojne pozorovať.
- Ak je medveď bližšie ako 100 m a približuje sa smerom k vám, je potrebné ustúpiť a pomaly odchádzať. Môžete pritom na seba upozorniť hlasom, ale nekričte. Nikdy neutekajte!
- Ak sa s medveďom stretnete na vzdialenosť niekoľkých metrov, postupujte ako v predchádzajúcom prípade. Snažte sa však odvrátiť pohľad bokom od medveďa. Ten si môže myslieť, že ste ho ešte nezaregistrovali a pokúsi sa uniknúť. Priamy pohľad do očí môže naopak vyprovokovať útok.
- Ak už medveď zaútočil, zostaňte ležať na zemi tak, aby ste si nohami chránili brucho a rukami držali krk za hlavou. Nehýbte sa a zotrvajte v tejto polohe, kým medveď definitívne neodíde.
- Ak stretnete synantropného medveďa (spoznáte ho podľa toho, že sa pohybuje v blízkosti turistických zariadení, živí sa odpadkami a pod.), nepribližujte sa, nesnažte sa medveďa prikrmovať a čo najrýchlejšie odíďte. Ak vás prenasleduje, odhodte nejakú vec (napríklad ruksak), ktorá môže medveďa zaujať a zdržať. Na prítomnosť synantropného medveďa upozornite organizáciu štátnej ochrany prírody.

Zdroj obrázkov: commons.wikimedia.org, forums.roro44.net.